

Pressemeddelelse

fra EU's Narkotika-agentur i Lissabon

EUROPÆISK NARKOTIKARAPPORT 2023: HOVEDPUNKTER

Større diversitet i udbuddet og brugen af narkotika skaber nye udfordringer for Europa

(16.6.2023, LISSABON — **MÅ IKKE OFFENTLIGGØRES FØR KL. 12.00 Lissabon | 13.00 Bruxelles/CET**)

Større diversitet i udbuddet og brugen af narkotika skaber nye udfordringer for narkotikapolitikken og sundhedssystemerne i Europa. Det er en af de problemstillinger, som **Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug (EMCDDA)** sætter fokus på i dag, hvor det præsenterer den **europæiske narkotikarapport 2023: tendenser og udvikling** i Bruxelles ⁽¹⁾. Rapporten giver et aktuelt overblik over narkotikasituationen i Europa og undersøger de vigtigste tendenser og nye trusler.

Tilgængeligheden af stoffer er fortsat høj for alle stoftyper, og omfanget og kompleksiteten af ulovlig narkotikaproduktion i Europa stiger fortsat. Stofbrugere udsættes nu for en bredere vifte af psykoaktive stoffer, ofte af høj styrke og renhed. Da disse kan sælges som pulver eller piller, der ligner hinanden, kan brugerne være uvidende om, hvad de indtager. Rapporten understreger behovet for effektive risikokommunikationsstrategier for at advare brugerne om de sundhedsskadelige virkninger af nye stoffer, interaktionen mellem stoffer samt højpotente produkter.

Analysen dækker en bred vifte af ulovlige stoffer, fra opioider og stimulerende stoffer til nye cannabisprodukter og dissociative stoffer (f.eks. ketamin). Den giver også en opdatering om nye psykoaktive stoffer (NPS), som udgør en fortsat udfordring for folkesundheden i Europa. I 2022 blev 41 nye stoffer indberettet for første gang via EU's system til tidlig varsling (EWS), hvilket bragte det samlede antal NPS, der overvåges af **EMCDDA**, op på 930.

EU's kommissær for indre anliggender, Ylva Johansson, udtaler: "Narkotikarelateret organiseret kriminalitet udgør en alvorlig trussel mod samfundet, og jeg er dybt bekymret over, at de stoffer, der bruges i Europa i dag, kan være endnu mere skadelige for sundheden end tidligere stoffer. I den *europæiske narkotikarapport 2023* beskrives det, hvordan medlemsstaterne beslægtet med rekordstore mængder af ulovlige stoffer. Mine besøg for nylig i europæiske havne og i Latinamerika viste, at narkotikahandlere fortsat infiltrerer forsyningskæder, udnytter arbejdstagere og påvirker lokalsamfund negativt gennem vold og korruption. Det er afgørende, at EU samarbejder med tredjelande om den globale bekæmpelse af narkotikahandel. Det er også hensigtsmæssigt, at EMCDDA nu får et stærkere mandat og en international rolle for at holde trit med dette voksende narkotikaproblem."

I rapporten fremhæves behovet for forbedrede kriminaltekniske og toksikologiske data for bedre at kunne forstå truslerne fra nye og potente syntetiske stoffer, stofblandinger, opblandede stoffer, ændrede narkotikamarkeder og brugsmønstre. Agenturet vil under sit nye mandat i 2024 etablere et europæisk netværk af kriminaltekniske og toksikologiske laboratorier for at styrke kapaciteten på dette område ⁽²⁾.

EMCDDA's direktør, Alexis Goosdeel, udtaler: "Dette års rapport er en stærk påmindelse til os om, at problemer med ulovlige stoffer kan findes overalt i vores samfund. Det kan sammenfattes med tre ord: *overalt, alt, alle*. Kendte og etablerede ulovlige stoffer er nu bredt tilgængelige, og der kommer stadig nye potente stoffer til. Næsten alt med psykoaktive egenskaber findes på narkotikamarkedet, ofte med vildledende mærkning eller i blandinger. Alle kan derfor blive berørt af ulovlige stoffer, enten direkte gennem brug eller indirekte gennem stoffernes indvirkning på familier, lokalsamfund, institutioner og virksomheder. Stofferne udsætter også i stigende grad borgerne for narkotikarelateret vold og følgerne heraf. I dag sætter vi fokus på

de udfordringer, som stimulanser, syntetiske stoffer og nye cannabisprodukter udgør. Det er af afgørende betydning, at vi øger omfanget af kriminaltekniske og toksikologiske test for bedre at kunne opdage nye trusler og beskytte folkesundheden. Vi er også nødt til at investere mere i tjenester, der nu er brug for til at imødekomme mere forskelligartede og komplekse behov".

Ny udvikling i cannabispolitikken på et komplekst marked

Omfanget af Europas cannabispolitikker udvides gradvist og omfatter nu ikke kun kontrol med ulovlig cannabis, men også regulering af cannabis og cannabinoider til terapeutiske og andre anvendelser (f.eks. kosmetik og fødevarer).

Fem EU-medlemsstater (**Luxembourg, Malta, Nederlandene, Tjekkiet og Tyskland**) samt **Schweiz** er i gang med at indføre eller planlægger at indføre nye metoder til regulering af udbuddet af cannabis til rekreativ brug. Disse ændringer, der er beskrevet i rapporten, understreger behovet for at investere i overvågning og evaluering for fuldt ud at kunne forstå betydningen af ændringer i forhold til befolkningernes sundhed og sikkerhed ⁽³⁾.

Cannabis er stadig det mest udbredte illegale stof i Europa. Ca. 8 % (22,6 mio.) af den europæiske voksne befolkning (15-64 år) skønnes at have anvendt cannabis inden for det seneste år. I 2021 nåede mængden af cannabisharpiks (816 ton) og cannabisblade (256 ton), der blev beslaglagt i EU, det højeste niveau i et årti, hvilket tyder på en høj tilgængelighed af dette stof. I samme år påbegyndte ca. 97 000 cannabisbrugere i Europa en form for narkotikabehandling for problemer relateret til deres brug af cannabis.

Nye cannabisprodukter er en udfordring for folkesundheden. Nogle produkter, der sælges på det illegale marked som naturlig cannabis, kan indeholde potente **syntetiske cannabinoider**, hvilket skaber risiko for forgiftning. Desuden er højpotente ekstrakter og spiselige produkter blevet sat i forbindelse med henvendelser om akut forgiftning på hospitalernes akutmodtagelser.

I 2022 blev **hexahydrocannabinol (HHC)** det første semisyntetiske cannabinoid, der blev indberettet i EU. Det blev identificeret i to tredjedele af medlemsstaterne, og i nogle EU-lande sælges det som et "lovligt" alternativ til cannabis ⁽⁴⁾. Siden oktober 2022 har HHC været genstand for intensiv overvågning inden for EU's system til tidlig varsling (**EWS**) for bedre at kunne forstå de potentielle risici for Europa.

Beslaglæggelse af rekordstore mængder kokain og voksende bekymring over brug af syntetiske stimulerende stoffer

Handel med store mængder kokain gennem europæiske havne i kommercielle containere er drivkraften bag den store tilgængelighed af kokain i dag. Der er bekymring for, at denne situation kan bidrage til øget brug af kokain, sundhedsskadelige virkninger og narkotikarelateret kriminalitet.

I 2021 beslaglagde EU's medlemsstater en rekordstor mængde kokain på 303 ton. **Belgien** (96 ton), **Nederlandene** (72 ton) og **Spanien** (49 ton) tegnede sig for næsten 75 % af den samlede beslaglagte mængde. Foreløbige data for 2022 viser, at den mængde kokain, der blev beslaglagt i Antwerpen, som er Europas næststørste havn, steg til 110 ton fra 91 ton i 2021. Meget tyder på, at organiserede kriminelle grupper i stigende grad også går efter mindre havne i andre EU-lande og i lande, der grænser op til EU. Ulovlig fremstilling af kokain i EU får stadig større betydning. I 2021 blev 34 kokainlaboratorier lukket (23 i 2020), hvoraf nogle var store.

Kokain er det mest udbredte ulovlige stimulerende stof i Europa. Sidste år blev det brugt af omkring 1,3 % (3,7 mio.) af den voksne europæiske befolkning (15-64 år). Det var det mest almindelige stof ved henvendelser om akut forgiftning på hospitalernes akutmodtagelser i 2021 (27 % af tilfældene). Der ses også tegn på, at injicering af kokain og brug af crack bliver stadig mere udbredt blandt marginaliserede grupper i nogle lande, hvilket gør det nødvendigt at styrke de skadereducerende indsatser. Det anslås, at der var indberetning om 7 500 personer, der kom i behandling i 2021 med crack som hovedproblem for deres misbrug.

Den bredere vifte af syntetiske stimulerende stoffer, der nu findes på det illegale marked, øger risikoen for folkesundheden. Amfetamin har historisk set været det hyppigst anvendte syntetiske stimulan i Europa. Der

er imidlertid tegn på, at både metamfetamin og **syntetiske cathinoner** nu i større grad end tidligere bidrager til Europas samlede problemer med stimulerende stoffer.

Rapporten fastslår også, at det nu er mere almindeligt at injicere de stimulerende stoffer, og i nogle tilfælde kombineret med heroin eller andre opioider. At forstå de skader, der er forbundet med ændrede mønstre i brugen af stoffer ved injicering, vil være nøglen til at udvikle interventioner, der begrænser de skader, der er forbundet med denne adfærd.

Potentielle sundhedsrisici ved mindre kendte stoffer

Ketamin, der anvendes som bedøvelsesmiddel og smertestillende middel i sundhedssektoren, er blevet mere udbredt som foretrukket rekreativt stof i nogle sammenhænge. Det inhaleres normalt og tilsættes undertiden til andre stofblandinger, herunder MDMA-pulver og -tabletter. Personer, der har brugt ketamin igennem lang tid, kan få sundhedsproblemer (f.eks. blæreskader).

Stigningen i rekreativ anvendelse af dinitrogenoxid ("lattergas") i nogle dele af Europa vækker sundhedsmæssig bekymring. En nylig **EMCDDA**-gennemgang ⁽⁵⁾ pegede på de risici, der er forbundet med stoffet, som nu ser ud til at være mere tilgængeligt, billigere og mere populært blandt nogle unge mennesker. Risiciene kan omfatte forgiftning, forfrysninger og lungeskader og, i nogle tilfælde ved langvarig brug, nerveskader. Der er meget, der taler for, at forebyggelsesindsatser og skadereducerende indsatser i relation til narkotikamisbrug bør indtænkes også dette stof. Den lovgivningsmæssige tilgang til salg og brug af dette stof er forskellig fra land til land.

Den nye rapport ser også på den stigende interesse for det terapeutiske potentiale, der ligger i psykedeliske stoffer. Der er lovende forskning i disse stoffers potentiale til at behandle forskellige psykiske lidelser, men rapporten fremhæver risikoen for ikkeregulerede programmer i og uden for EU. Den voksende interesse for dette emne kan tilskynde til større eksperimentel anvendelse af disse stoffer uden lægefaglig støtte, hvilket potentielt kan udgøre en risiko for nogle sårbare mennesker.

Europas opioidproblemer vokser

Heroin er fortsat det hyppigst anvendte ulovlige opioid i Europa, men der er også voksende bekymring over brugen af syntetiske opioider på nogle områder. Mange syntetiske opioider er meget potente og indebærer en risiko for forgiftning og død. Der skal kun små mængder til for at fremstille tusindvis af doser, hvilket gør dem til et potentielt mere lukrativt stof for organiserede kriminelle grupper.

Nye ukontrollerede syntetiske opioider dukker fortsat op på det europæiske narkotikamarked. Siden 2009 er der blevet identificeret i alt 74. I de senere år har hovedparten af de nyidentificerede opioide stoffer, der er indberettet til EU's system til tidlig varsling (**EWS**), været meget potente **benzimidazol**-opioider (nitazener). Sammenlignet med **Nordamerika** spiller nye syntetiske opioider (f.eks. fentanylderivater og nitazener) i øjeblikket en forholdsvis lille rolle på Europas narkotikamarked generelt, selv om de i nogle lande udgør et stort problem.

Nye syntetiske opioider (herunder benzimidazol og fentanylderivater) er blevet kædet sammen med en stigning i antallet af dødsfald som følge af overdosis i de **baltiske lande**. I **Estland** er der fundet nye syntetiske opioider i blandinger indeholdende et benzodiazepin og sedativet **xylazin** til dyr. Disse kombinationer, der er kendt som henholdsvis "**benzo-dope**" og "**tranq-dope**", er blevet sat i forbindelse med dødsfald som følge af overdosis i **Nordamerika**. Følgende konstateres i rapporten: "... selv om problemerne på dette område på nuværende tidspunkt er relativt begrænsede, udgør denne gruppe af stoffer en trussel med potentiale til i højere grad at påvirke den europæiske befolknings sundhed og sikkerhed i fremtiden".

Tilgængeligheden af heroin ser på nuværende tidspunkt ud til fortsat at være høj. Mængden af beslaglagt heroin i EU's medlemsstater blev mere end fordoblet i 2021 til 9,5 ton, og **Tyrkiet** beslaglagde en rekordstor mængde på 22,2 ton. Næsten al heroin, der anvendes i Europa, kommer fra **Afghanistan**, hvor Taliban i april 2022 annoncerede et forbud mod dyrkning af opiumsvalmuer. Det er for tidligt at sige, hvordan Europas heroinmarked vil blive påvirket af forbuddet, men det frygtes, at en eventuel knaphed på stoffet kan være forbundet med en stigning i udbuddet af og efterspørgslen efter syntetiske opioider.

EMCDDA's bestyrelsesformand, Franz Pietsch, konkluderer: "Dagens rapport er en vigtig ressource med hensyn til at få strategisk indsigt i den europæiske narkotikasituation og dens konsekvenser for befolkningens sundhed og sikkerhed. Rapporten kommer på et afgørende tidspunkt, hvor EMCDDA gør klar til et nyt mandat og en ny fremtid. Vi ser frem til gennemførelsen af denne lovende nye mission, hvor agenturet vil udvide sin overvågningskapacitet, øge EU's beredskab og bistå med at udvikle kompetence til at foretage bedre interventioner på narkotikaområdet".

(¹) Yderligere oplysninger om den *europæiske narkotikarapport 2023* findes i https://www.emcdda.europa.eu/event/2023/06/launch-event-european-drug-report-2023_en. Rapporten beskriver narkotikasituationen frem til udgangen af 2022 på grundlag af data fra 2021 og, i det omfang de foreligger, 2022.

(²) I 2024 erstattes EMCDDA af Den Europæiske Unions Narkotikaagentur (EUDA) med et *udvidet mandat*.

(³) https://www.emcdda.europa.eu/publications/faq/cannabis-laws-europe-questions-and-answers-for-policy-making_en

(⁴) https://www.emcdda.europa.eu/news/2023/new-cannabinoid-hhc-spotlight-market-evolves_en

(⁵) https://www.emcdda.europa.eu/news/2022/11/no-laughing-matter-new-report-shows-rise-recreational-use-nitrous-oxide_en